

Ob Jakopinovem odhodu

Poslovilna beseda našemu kolegu in prijatelju Francu Jakopinu ni lahka reč. Vsi vemo, da ni maral retorike, ne pisane ne govornjene. O njegovi človeški naravi to že nekaj pove. Odbijala ga je vsaka nenaravnost, narejenost in skonstruiranost, tako v življenju kot v znanosti. Ni si pustil spodnesti tal svojega zelo trdoživega realizma in braniti ga je znal na vsakem koraku, z vedrim pa tudi z drastičnim humorjem.

Od tod, iz te človeške narave bi se morda dala zagledati tudi njegova strokovna pot, ki jo bodo seveda ocenili jezikoslovci. To, kar se da videti že na prvi pogled, je njegovo vztrajanje v trdni, oprijemljivi in preizkušeni klasiki domače in svetovne slavistike. Bil je pravzaprav naš zadnji slavist v polnem in pravem pomenu besede: orientiran v vse slovanske jezike z izhodiščem v slovenščini in težiščem v ruščini in beloruščini, hkrati pa zmožen primerjalnih pogledov v vse smeri, tudi čez meje slavistike v germanistiko in romanistiko. Bil je silovito navezan na svoje odlične univerzitetne učitelje: Rajka Nahtigala, Frana Ramovša in Karla Oštirja. Kolikor vem, je bilo zadnje berilo, ki ga je do kraja prevzelo, izdaja pisem Franceta Kidriča Franu Ramovšu, ki jo je v pogovoru komentiral do potankosti. Tudi najbolj vidna tematika, ki jo je izbiral za svoje slavistične in slovenistične raziskave, je bila stvarna: besediloslovje, še posebej imenoslovje, slovar, slovnica, pravopis, naglas in cela vrsta portretov pomembnih jezikoslovcev, kar je kazalo k nekakšnemu zasnutku zgodovine slavistike od njenih začetkov do današnjih dni, seveda predvsem s slovenskega zornega kota. Do abstrakcij in konstrukcij moderne jezikoslovja je bil precej skeptičen. Če je še verjel Bergsonovi misli, da besede niso privezane k stvarem, pa je ob sorbonski gospe Julii Kristevi in ob njenih rafiniranih distinkcijah med racionalnim in iracionalnim v jeziku ter med jezikoslovnim kartezijanstvom in protikartezijanstvom zamahnil zelo na kratko in brez komentarja.

Toda tisto, kar obstaja po Jakopinu za nas, njegove kolege in prijatelje, ni samo njegova lingvistika. Je njegovo človeško bistvo, kot smo ga doživljali, nekateri med nami vse od konca druge svetovne vojne naprej, ko smo se kot prvi povojni študentski val 1945/46 zbrali v slavističnem seminarju ljubljanske univerze od vsepovsod. Vsak je takrat prinesel s seboj bolj ali manj trdo osebno vojno zgodbo, tako ali drugačno. Vsem pa nam je bilo skupno to, da smo bili na poseben način utrjeni, docela nerazvajeni in voljni lepega dela, do katerega nas je naposled pripustilo življenje. Zato se je v povojnem polstoletju zvalilo čez nas še veliko, skoraj preveč zgodovine. Jakopin pri dojemanju vsega tega nikoli ni bil brez svojega odziva in svoje barve. Treba je bilo skozi mnoge zaplete, stiske in tudi neumnosti, ki so oplazili univerzo. Jakopin je zmeraj imel refleks, ki ga nismo prezrli: to je bila njegova naravna, spontana, kritična in stvarna pa tudi poštena presoja, obdana s humorjem, ki je znal ugnati tesnobo in pomagal živeti naprej na mlad način. Svojemu elementarnemu kritičnemu humanizmu je ostal zvest skozi vse režime.

Tudi sicer je zmozel veliko človeške zvestobe, danes že skoraj arhaične. O bratu Jakobu, ki je študiral agronomijo v Franciji, leta 1932 odšel v Sovjetsko zvezo, bil vodja strojnega parka v sovhozu in izumitelj, nato pa v stalinskih procesih obsojen na smrt ter pozneje rehabilitiran in nazadnje raziskovalec na fakulteti v Voronežu, je zbral goro gradiva, vse do potankosti, razburljiv roman dejstev. Svojim trem zelo uspešnim sinovom — Primožu, Japcu in Jerneju — je dal na pot veliko zaupanja in

moči. Najmlajšemu je pomagal k zdravju tako, da ga je kot otroka sam neumorno vodil po gorah in smučiščih. Toda čim raje je imel nekoga, tem manj je govoril o njem. Smrt žene Güitce, pisateljice in prevajalke, ga je skoraj strla. Toda kadar je govoril o njej, ga niso izdale besede, izdal ga je glas. Subjekt se pri njem ni začel pri sintaksi, kot trdijo nekateri lingvisti, začel se je pri fonetiki. Tudi njegovo prijateljstvo je bilo čiste vrste, brez retorike. Ob moji sedemdesetletnici mi ni sporočal kakšnih lepih besed ali čestitk. Poslal mi je darilo posebne vrste: natančno izdelan seznam vseh tiskovnih in pravopisnih napak mojega nemškega Prešerna. Odlična litota! To je bil Jakobin.

Tisto zadnje in najtežje, prehodnost med življenjem in koncem, je prestajal mirno in zbrano. Do zadnjega je radovedno gledal v svet in lucidno spremljal dogajanja doma in na tujem, čeprav le še v časopisju, po televiziji in v pogovorih. Svoje zadnje stanje je definiral brez vsakršnega notranjega patosa. Rekel je: »Navsezadnje pa že kar dolgo živimo!« Z zamolčanim dodatkom: »Naravno je, da gremo!« Morda s pritajeno, stisnjeno in ukročeno tesnobo nekje zadaj. Ne vem.

Boris Paternu
Ljubljana